

نام و نام خانوادگی: مهندس سهیل حاج کرم

نام آزمون: ۱۲۰ سوال تشریحی چالشی جامعه

شناسی دوازدهم رشته انس

درس اول: ذخیره دانشی

دانش عمومی

۱) اگر فردی تنها باشد، چگونه به دانش عمومی وی افزوده می‌شود؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس دوم: علوم اجتماعی

فواید علوم اجتماعی

۲) چرا علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند؟

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۳۹۹

درس هشتم: سیاست هویت

تعارف هویت‌ها: وحدت و کثرت هویت‌ها

۳) ما ایرانیان هنگامی که می‌خواهیم به دیگران احترام بگذاریم با آنها می‌کنیم و آن است و علاوه بر اینکه ریشه دارد زمینه ارتباطی صمیمانه و صادقانه را فراهم می‌کند.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

تنازع هویت‌ها: وحدت یا کثرت هویت‌ها

۴) مدل تکثرگرا چه مدلی است؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس دوم: علوم اجتماعی

شاخه‌های علوم اجتماعی

۵) اگر نظر جهان متجدد درباره دانش علمی به جهان‌های دیگر که روش‌های تجربی و عقلانی و وحیانی را معتبر می‌دانند رسوخ کند، چه اتفاقی رخ می‌دهد؟

سخت - منته - ۱۳۹۸

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

علم مدنی و علم عمران

۶) ویژگی‌های مدینه ضالّه در دیدگاه فارابی را بنویسید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

سه رویکرد به نابرابری اجتماعی

۷) علت نابرابری‌های اجتماعی از دیدگاه جامعه‌شناسان چیست؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس ششم: قدرت اجتماعی

انواع نظام سیاسی

۸) ملاک‌های دسته‌بندی نظام‌های سیاسی از نظر ارسطو چیست و از چند نوع حکومت نام می‌برد؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

علوم اجتماعی در قرآن

۹) دو مورد از ویژگی‌های جامعه آرمانی قرآن را بنویسید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۸

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

سه رویکرد به نابرابری اجتماعی

۱۰) چگونه امکان رقابت برای همگان در رویکرد طرفداران عدالت اجتماعی فراهم می‌شود؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۸

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام

۱۱) چرا علوم اجتماعی متفکران مسلمان از نوع جامعه‌شناسی تبیینی نیست؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۸

درس هشتم: سیاست هویت

تنازع هویت‌ها: وحدت یا کثرت هویت‌ها

۱۲) مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره مدرن و پسامدرن را مقایسه کنید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۸

۱۳) دو چهره سیاست هویت را بیان کنید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۸

۱۴) تفاوت مدل همانندسازی و مدل تکثرگرا در چیست؟ شرح دهید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۸

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

سه رویکرد به نابرابری اجتماعی

۱۵) دلایل طرفداران عدالت اجتماعی در مورد ناعادلانه بودن رویکرد قشر بندی و عدالت اقتصادی را بیان کنید. (ذکر دو مورد کافی است)

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۳۹۸

درس ششم: قدرت اجتماعی

انواع نظام سیاسی

۱۶) نظام سیاسی براساس روش تصمیم گیری به چند دسته تقسیم می شود؟ شرح دهید.

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۳۹۸

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

علم مدنی و علم عمران

۱۷) عقل انتقادی را با مثال تعریف کنید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

۱۸) عقل تفسیری را با مثال تعریف کنید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

۱۹) عقل ابزاری (تجربی) را با مثال تعریف کنید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

۲۰) ویژگی های علم مدنی فارابی را بنویسید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام
 ۲۱ کارکردهای پنج‌گانه علوم اجتماعی جهان اسلام را بنویسید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

۲۲ تعامل علوم اجتماعی جهان اسلامی با علوم اجتماعی مدرن منجر به چه چیزی شد؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

۲۳ دو انقلاب در یک قرن

نظر امام خمینی(ره) دربارهٔ تحقق جامعهٔ مطلوب در ایران چه بود؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

مدارا، مقاومت و عدالت

۲۴ علم فقه چگونه با جامعه پیوند برقرار می‌کند و اجتماع و مسائل اجتماعی را مطالعه می‌کند؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس نهم: پیشینهٔ علوم اجتماعی در جهان اسلام

منزلت علم

۲۵ انواع علوم نافع را نام برده و توضیح دهید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس هشتم: سیاست هویت

تعارف هویت‌ها: وحدت و کثرت هویتها

۲۶ همدلی در جهان اسلام در قرون اولیه به چه صورت بود؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

تعارض هویت‌ها: وحدت یا کثرت هویت‌ها

۲۷) در دوره پسامدرن هویت کشورها دچار چه تحولاتی شد؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۲۸) چرا کشورهای جهان مدرن ناگزیر از سیاست‌گذاری هویتی بودند؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

سه رویکرد به نابرابری اجتماعی

۲۹) نظر رویکرد عادلانه درباره نابرابری چیست؟ مثال بزنید.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۳۰) انتقاد طرفداران عدالت اجتماعی به دو رویکرد اول و دوم چیست؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۳۱) نظر مخالفان قشربندی درباره این پدیده چیست؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۳۲) نقطه شروع رقابت میان افراد، در کدام جوامع یکسان نیست؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

تفاوت یا نابرابری؟

۳۳) در طول تاریخ، نگاه‌های مختلفی به پدیده نابرابری وجود داشته است. آنها را توضیح دهد.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

درس ششم: قدرت اجتماعی

داوری علمی ارزش های سیاسی

۳۴) در مطالعه خود از جوامع غربی نتایج به دست می آوریم. درباره تعمیم نتایج آن به جوامع دیگر نظر صحیح را شرح دهید. سخت- منتا- ۱۳۹۸

۳۵) خطر استفاده از الگوی علوم طبیعی و روش های آن برای مطالعه نظم اجتماعی چیست؟ سخت- منتا- ۱۳۹۸

۳۶) برای تشخیص خوب و بد از همدیگر مثالی را شرح دهید. سخت- منتا- ۱۳۹۸

انواع نظام سیاسی

۳۷) چرا امور سیاسی خنثی نیستند؟ سخت- منتا- ۱۳۹۸

۳۸) دلایل کنش سیاسی و استفاده از قدرت چیست؟ سخت- منتا- ۱۳۹۸

۳۹) نظام سیاسی لیبرال دموکراسی چه نظامی است؟ سخت- منتا- ۱۳۹۸

۴۰) جدول زیر را کامل کنید.

شبهه حکومت	سخت- منتا- ۱۳۹۸	
	بر اساس (۱) ...	بر اساس (۲) ...
تعداد حاکمان		
فرد	... (۳)	... (۴)
اقلیت	... (۵)	... (۶)
اکثریت	... (۷)	... (۸)

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

علم مدنی و علم عمران

۴۱) نظر فارابی دربارهٔ مدینهٔ فاضله و جوامع جاهلی چیست؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

درس ششم: قدرت اجتماعی

انواع نظام سیاسی

۴۲) تفاوت میان حکومت دموکراسی و جمهوری چیست؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۴۳) چگونه تاثیر نظام سیاسی بر نظام فرهنگی را شرح دهید.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۴۴) نظام فرهنگی چگونه بر نظام سیاسی اثر می‌گذارد؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

انواع قدرت

۴۵) راه اعمال قدرت چیست؟ با مثالی توضیح دهید.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۴۶) چه چیزی باعث شد تا بدینی نسبت به قدرت به ثروت نیز تسری پیدا کند؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۴۷) قدرت و ثروت با چه بهانه‌ای از نظارت و کنترل داورهای اخلاقی خارج شد؟

سخت - منتا - ۱۳۹۸

درس پنجم: معنای زندگی

جامعه‌شناسی تفسیری

۴۸) برای درک معانی رفتار نمونه‌ای بیاورید.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۴۹) روش مطالعه موردی را توضیح دهید و مثالی برای آن بنویسید.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۵۰) چرا باید برای فهم کنش انسان‌ها از روش‌های کیفی استفاده کنیم؟

پرسش از معنای زندگی

۵۱) نمودار زیر را کامل کنید.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

(۱) ... ← پیدایش معانی گوناگون ← (۲) ... ← پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی

(۳) ... → پیچیدگی کنش‌های انسانی

جامعه‌شناسی تفسیری

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۵۲) خرده فرهنگ‌ها و معانی گوناگون چگونه به وجود می‌آیند؟ مثال بزنید.

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۵۳) وقتی از معنای کنش‌ها می‌پرسیم دقیقاً از چه چیزی سوال می‌کنیم؟ مثال بزنید.

پیچیدگی پدیده‌های انسانی و اجتماعی

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۵۴) جدول زیر را کامل کنید.

مثال	معنای پدیده	نوع پدیده اجتماعی
۲	۱	خودکشی
۴	۳	شهادت‌طلبی
۶	۵	کشته شدن در راه وطن

درس سوم: نظم اجتماعی

جامعه‌شناسی تبیینی

۵۵ علوم طبیعی به انسان‌ها در مواجهه با طبیعت چه کمکی می‌کنند؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

۵۶ چرا ما فقط می‌توانیم قوانین طبیعت را بشناسیم اما آنها را نمی‌توانیم تغییر دهیم؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

قواعد اجتماعی

۵۷ نظم اجتماعی را تعریف کنید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

جامعه‌شناسی تبیینی

۵۸ به طور مثال فرق یک دانشمند علم فیزیک با یک فرد عادی در ساخت یک خودرو در چیست؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

قواعد اجتماعی

۵۹ یک جامعه را در نظر بگیرید. متناسب با آن مثال‌هایی را جهت بی‌نظمی اجتماعی بنویسید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

۶۰ یک مسابقه فوتبال را در نظر بگیرید. متناسب با آن مسابقه مثال‌هایی را جهت نظم اجتماعی بنویسید.

سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس دوم: علوم اجتماعی

شاخه‌های علوم اجتماعی

۶۱ نظر جهان متجدد درباره دانش علمی چیست؟

سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس اول: ذخیره دانشی

دانش علمی

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۶۲ کسی که به دانش علمی دسترسی پیدا می کند دارای چه ویژگی هایی است؟

درس دوم: علوم اجتماعی

علوم انسانی و علوم اجتماعی

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۶۳ عادت در زندگی روزمره چگونه ایجاد می شود؟

درس اول: ذخیره دانشی

دانش عمومی

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۶۴ با یک مثال توضیح دهید که چگونه به اهمیت کنش های خود پی می بریم.

درس پنجم: معنای زندگی

جامعه شناسی تفسیری

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۶۵ جامعه شناسی تفهمی را توضیح دهید.

درس چهارم: کنش اجتماعی

پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی

سخت - منتا - ۱۳۹۸

۶۶ چگونه مسیر از سمت جامعه شناسی تبیینی به جامعه شناسی تفسیری هموار شد؟

۶۷) نظریه پردازان کنش اجتماعی، و را مهم ترین ویژگی کنش اجتماعی می دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تاکید بر و مطالعه می کنند.
 سخت- منتا- ۱۳۹۸

۶۸) چرا پیشرفت های چشمگیر جهان غرب در حوزه صنعت و فضا به گسترده تر و عمیق تر شدن فجایع انسانی و زیست محیطی منجر شده است؟
 سخت- منتا- ۱۳۹۸

۶۹) «بزرگترین کشتار جهان در جنگ جهانی اول و دوم میان توسعه یافته ترین کشورها رخ دارد و با فجیع ترین کشتار تاریخ بشر در هیروشیما و ناکازاکی پایان یافت.» این جمله را در ارتباط با اخلاق گریزی توضیح دهید.
 سخت- منتا- ۱۳۹۸

۷۰) قفس آهنین وبر را تعریف کنید.
 سخت- منتا- ۱۳۹۸

خشت بنای جامعه

۷۱) میان زندگی اجتماعی انسان و نظم چه ارتباطی برقرار است؟
 سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس دوم: علوم اجتماعی

فواید علوم اجتماعی

۷۲) علوم طبیعی چه کمکی به انسان می کند؟
 سخت- منتا- ۱۳۹۸

درس هشتم: سیاست هویت

علوم اجتماعی و سیاست هویت

۷۳) علت پیدایش نظریه فمینیستی معاصر در علوم اجتماعی امروز چیست؟
 سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۴۰۲

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

جامعه‌شناسی انتقادی

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۲

۷۴) رویکرد انتقادی برای دفاع از ارادهٔ افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها چه اعتقادی دارد؟

درس ششم: قدرت اجتماعی

انواع نظام سیاسی

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۲

۷۵) چرا امور سیاسی پدیده‌های خنثی نیستند؟ شرح دهید.

درس دوم: علوم اجتماعی

فواید علوم اجتماعی

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۲

۷۶) پیامد ظرفیت دآوری علوم اجتماعی درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی چیست؟

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

۷۷) ویژگی‌های علوم اجتماعی جهان اسلام در مقایسه با علوم اجتماعی جهان متجدد را بنویسید. (ذکر دو مورد)

درس هشتم: سیاست هویت

تنازع هویت‌ها: وحدت یا کثرت هویت‌ها

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

۷۸) چهره‌های متفاوت سیاست هویت را مقایسه کنید.

درس ششم: قدرت اجتماعی

داوری علمی ارزش‌های سیاسی

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

۷۹) جامعه‌شناسی تفسیری ارزش‌های اجتماعی و سیاسی را چگونه مطالعه می‌کند؟

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

جامعه‌شناسی انتقادی

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

۸۰) زندگی انسان دو وجه دارد آنها را بنویسید.

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

۸۱) چرا علوم اجتماعی اندیشمندان مسلمان از نوع تبیینی نیست؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

۸۲) کدام نوع عقل در معنای خاص، علوم انسانی و علوم اجتماعی را پدید می‌آورد توضیح دهید.

دو انقلاب در یک قرن

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

۸۳) نقش مهم فقه شیعه در ایران را بنویسید.

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

علم مدنی و علم عمران

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

۸۴) چرا ابن خلدون از جامعه آرمانی سخن نگفت؟

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

تفاوت یا نابرابری؟

۸۵) جامعه‌شناسان علت نابرابری‌های اجتماعی را چه می‌دانند؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس ششم: قدرت اجتماعی

داوری علمی ارزش‌های سیاسی

۸۶) چرا جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که رویکردهای تبیینی و تفسیری محافظه‌کارند؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام

۸۷) دو مورد از نتایج تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن را بنویسید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

علم مدنی و علم عمران

۸۸) علم مدنی فارابی از همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی برخوردار است، دو مورد از ویژگی‌های آن را بنویسید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

درس هشتم: سیاست هویت

تعارف هویت‌ها: وحدت و کثرت هویت‌ها

۸۹) دلیل رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری چه بود؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

درس ششم: قدرت اجتماعی

داوری علمی ارزش‌های سیاسی

۹۰ چرا جامعه‌شناسان تبیینی ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه نمی‌دانند؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

درس دوم: علوم اجتماعی

شاخه‌های علوم اجتماعی

۹۱ جامعه‌شناسی خرد و کلان را با یکدیگر مقایسه کنید.

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

دو انقلاب در یک قرن

۹۲ دیدگاه امام خمینی (ره) در مورد امکان ایجاد یک جامعه مطلوب و آرمانی را بنویسید.

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

درس هشتم: سیاست هویت

تنازع هویت‌ها: وحدت یا کثرت هویت‌ها

۹۳ تأکید بر تنوع و کثرت هویت را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

۹۴ سیاست هویت چند چهره دارد؟ ویژگی هر چهره را توضیح دهید.

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

سه رویکرد به نابرابری اجتماعی

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

۹۵) از نظر جامعه‌شناسان عدالت‌گرا، دولت چه وظایفی برعهده دارد؟ بنویسید.

جامعه‌شناسی انتقادی

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

۹۶) به ترتیب، هر عبارت مربوط به دیدگاه چه کسانی است؟

«دخالت دولت، برای کنترل بازار لازم است. باید به دولت اعتماد کرد، زیرا دولت به نمایندگی از همه و به نفع همه عمل می‌کند.» «این رویکرد با رهاسازی مطلق و با کنترل مطلق مخالف است.» «این گروه معتقدند: رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی عادلانه نیست، زیرا در آن حقوق افراد توانمند و کوشا، به اندازه استحقاق آنها، پرداخت نمی‌شود.»

الف. جامعه‌شناسان موافق قشربندی اجتماعی - طرفداران عدالت اجتماعی - جامعه‌شناسان عدالت‌گرا

ب. مخالفان قشربندی اجتماعی - جامعه‌شناسان عدالت‌گرا - موافقان قشربندی اجتماعی

پ. جامعه‌شناسان عدالت‌گرا - جامعه‌شناسان کمونیست - طرفداران عدالت اجتماعی

ت. موافقان قشربندی اجتماعی - جامعه‌شناسان لیبرالیستی - مخالفان قشربندی اجتماعی

سه رویکرد به نابرابری اجتماعی

۹۷) نمودار زیر را در نظر بگیرید و به ترتیب، قرارگیری اشکال از راست سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

به چپ، برای هر کدام نام مناسب برگزینید.

الف. مدل عدالت اجتماعی - مدل مخالف با قشربندی اجتماعی - مدل مخالف با قشربندی اجتماعی

ب. مدل مخالف با قشربندی اجتماعی - مدل عدالت اجتماعی - مدل موافق با قشربندی اجتماعی

پ. مدل موافق با قشربندی اجتماعی - مدل مخالف با قشربندی اجتماعی - مدل عدالت اجتماعی

ت. مدل عدالت اجتماعی - مدل موافق با قشربندی اجتماعی - مدل موافق با قشربندی اجتماعی

درس پنجم: معنای زندگی

جامعه‌شناسی تفسیری

۹۸) مثال زیر را در نظر بگیرید، سپس بگویید هر کدام با چه روشی قابل مطالعه‌اند؟

گافمن از جامعه‌شناسانی بود که برای تحقیق دربارهٔ اینکه چگونه بیمارستان روانی، شخصیت انسان‌ها را تخریب و مسائل و مشکلات روانی بیماران را تشدید می‌کند، ماه‌ها به‌عنوان کارمند در یک بیمارستان روانی مشغول به کار شد و از طریق مشاهدهٔ مشارکتی به بررسی این مسأله پرداخت.

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

روش کمی (مطالعهٔ موردی)

روش کیفی (مطالعهٔ موردی)

روش کیفی (قوم‌نگاری)

روش کمی (قوم‌نگاری)

درس سوم: نظم اجتماعی

جامعه‌شناسی تبیینی

۹۹) چرا در رویکرد تبیینی هدف جامعه‌شناسی همانند هدف علوم طبیعی است؟

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

۱۰۰) عبارات زیر را به ترتیب بخوانید و سپس بگویید با دیدگاه کدام رویکرد جامعه‌شناسی تطابق دارند؟

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

- همان‌طور که فرمول‌های فیزیک می‌توانند نظم میان اجزای یک خودرو را نشان دهند، جامعه‌شناسی نیز باید بتواند به فرمول‌هایی برای توضیح نظم اجتماعی دست یابد.

- همان‌طور که علوم طبیعی شناخت و کنترل طبیعت را برای ما ممکن کرده است، جامعه‌شناسی نیز باید شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی را ممکن سازد.

الف. جامعه‌شناسان تبیینی، جامعه‌شناسی تفهیمی - تفسیری

ب. جامعه‌شناسان تفهیمی - تفسیری، جامعه‌شناسان تبیینی

پ. جامعه‌شناسان تبیینی، جامعه‌شناسان تبیینی

ت. مخالفان جامعه‌شناسان تبیینی، موافقان جامعه‌شناسان تبیینی

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام

۱۰۱) کدام نوع عقل در معنای خاص، علوم انسانی و علوم اجتماعی را پدید می‌آورد؟ توضیح دهید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

🌿 دو انقلاب در یک قرن

۱۰۲ نقش مهم فقه شیعه در ایران را بنویسید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

🌿 علم مدنی و علم عمران

۱۰۳ چرا ابن خلدون از جامعه آرمانی سخن نگفت؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

۱۰۴ ویژگی‌های مدینه فاضله فارابی را بنویسید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس پنجم: معنای زندگی

🌿 جامعه‌شناسی تفسیری

۱۰۵ چرا ماکس وبر تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی‌دانست؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس هشتم: سیاست هویت

🌿 تنازع هویت‌ها: وحدت یا کثرت هویت‌ها

۱۰۶ چهره‌های متفاوت سیاست هویت را بنویسید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس ششم: قدرت اجتماعی

🌿 داوری علمی ارزش‌های سیاسی

۱۰۷ چرا جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که رویکردهای تبیینی و تفسیری محافظه‌کارند؟

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

انواع قدرت

۱۰۸ جدول زیر را کامل کنید.

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

ویژگی‌ها	انواع قدرت اجتماعی
الف)	مقبولیت
ب)	قدرت نرم
نهادهای نظامی	ج)
د)	مشروعیت

۱۰۹ اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

الف) قدرت:

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

ب) قدرت اجتماعی:

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

پ) قدرت سخت:

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

ت) قدرت نرم:

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

ث) نظام سیاسی:

سخت - گل واژه - ۱۳۹۸

 درس چهارم: کنش اجتماعی

پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

۱۱۰ هر عبارت، کدام یک از پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی را نشان می‌دهد؟

الف) تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آن که بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند. (.....)

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

ب) بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده محدود می‌شوند و برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد. (.....)

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

درس پنجم: معنای زندگی

جامعه‌شناسی تفسیری

- ۱۱۱) هر عبارت به کدام رویکرد و روش پژوهش اشاره دارد؟
 سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰
- الف) کنشگران بر اساس معنایی که در ذهن دارند، دست به عمل می‌زنند. (.....)
- ب) پژوهشگر خود را در شرایط فرهنگی قوم قرار می‌دهد و کنش‌هایشان را تجربه می‌کند تا آنها را بهتر بشناسد. (.....)
- متوسط - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام

- ۱۱۲) هر عبارت، به کدام یک از انواع معانی عقل در معنای خاص اشاره می‌کند؟
 سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰
- الف) خوبی عدالت و بدی ظالم را می‌شناسد. (.....)
- ب) شناسایی قانون علیت در فلسفه (.....)
- سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

درس پنجم: معنای زندگی

پیچیدگی پدیده‌های انسانی و اجتماعی

- ۱۱۳) جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.
 سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰
- الف) برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های کاملاً قابل پیش‌بینی دربارهٔ چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از آنها می‌کنند.
 متوسط - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰
- ب) تنها راه تأثیرگذاری بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن فعالیت ارادی ایشان است.
 متوسط - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰
- پ) طرفداران قشربندی اجتماعی چنین می‌پندارند که نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا هستند.
 سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰
- ت) دولت‌های مدرن برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها سیاست را در پیش گرفتند.
 سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۰

جامعه‌شناسی تفسیری

۱۱۴) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

الف) فهم هر کنش نیازمند چیست؟

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

ب) جامعه‌شناسان از چه نوع سلطه‌ای به هژمونی تعبیر می‌کنند؟

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

پ) دانش انتقادی چه نوع دانشی است؟ (ذکر یک مورد)

متوسط - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

ت) دو مورد از فواید شناخت متقابل افراد و جوامع دیگر را بنویسید؟

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس سوم: نظم اجتماعی

جامعه‌شناسی تبیینی

۱۱۵) هر عبارت به کدام ویژگی جامعه‌شناسی تبیینی اشاره می‌کند؟

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

الف) پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی. (.....)

متوسط - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

ب) پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی. (.....)

متوسط - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس چهارم: کنش اجتماعی

پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی

۱۱۶) هر عبارت به کدام یک از انواع پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی اشاره دارد؟

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

الف) ارزش بودن مهربانی و فداکاری و ضد ارزش بودن کینه‌توزی قابل مشاهده نیست. (.....)

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

ب) با یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی اراده انسان‌ها را نادیده می‌گیرد. (.....)

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۳۹۹

درس ششم: قدرت اجتماعی

انواع قدرت

۱۱۷) پاسخ صحیح را مشخص کنید.

سخت - سؤالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

الف اگر قدرت برخلاف حکم قانون الهی باشد اما تبعیت از آن، از روی رضایت باشد، قدرتی ولی وجود دارد.

الف) مشروع - مقبول (ب) مقبول - غیر مشروع (ج) مشروع - غیر مقبول (د) غیر مقبول - نامشروع
سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

ب برخی تفاوت‌ها مانند رنگ پوست، زبان، اثر انگشت نامیده می‌شود.

الف) تفاوت‌های رتبه‌ای (ب) نابرابری اجتماعی (ج) نابرابری طبیعی رتبه‌ای (د) تفاوت‌های اسمی
متوسط - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

پ در اواخر قرن بیستم به جای کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.

الف) قدرت (ب) ثروت (ج) هویت (د) قشر بندی
متوسط - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

ت دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی و مادی و محسوس از کدام نوع عقل استفاده می‌کنند؟

الف) عقل ابزاری (ب) عقل تفسیری (ج) عقل انتقادی (د) عقل تجویزی
سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

ث مقبولیت و مرجعیت در فرهنگ عمومی جامعه ایران موجب شد که دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران شکل بگیرد.

الف) علوم اجتماعی (ب) علم فقه (ج) علم تاریخ (د) علم جامعه
متوسط - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

درس هفتم: نابرابری اجتماعی

جامعه‌شناسی انتقادی

۱۱۸ هر عبارت، کدام یک از ویژگی‌های جامعه‌شناسی انتقادی را نشان می‌دهد؟
سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

الف کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن (.....)

ب انتقاد از وضع موجود، تجویز وضع مطلوب و راه رسیدن به آن (.....)

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

درس هشتم: سیاست هویت

تنازع هویت‌ها: وحدت یا کثرت هویت‌ها

۱۱۹ هر عبارت به کدام یک از مدل‌های سیاست‌گذاری هویتی اشاره دارد؟
سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

الف تفاوت میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد. (.....)

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

ب سیاستی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آنها در پیش گرفتند. (.....)

سخت - سوالات امتحانی داخل کشور - ۱۴۰۱

درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

علم مدنی و علم عمران

۱۲۰) هر عبارت به کدام یک از انواع مدینه‌های فارابی اشاره دارد؟

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۴۰۱

الف) جامعه‌ای که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. (.....)

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۴۰۱

ب) آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیر عقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند. (.....)

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۴۰۱

درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

ویژگی‌ها و ظرفیت‌های علوم اجتماعی جهان اسلام

۱۲۱) هر عبارت به کدام نوع عقل اشاره دارد؟

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۴۰۱

الف) قوه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. (.....)

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۴۰۱

ب) علمی مانند طبیعیات، فلسفه و ریاضیات را پدید می‌آورد. (.....)

سخت- سوالات امتحانی داخل کشور- ۱۴۰۱

پاسخنامه تشریحی

- ۱- او وقتی برای انجام عملی، فکر می‌کند و آگاهی لازم برای انجام آن را به دست می‌آورد، در صورتی که آن عمل موفقیت‌آمیز باشد، برای انجام آن در دفعات بعدی از همان دانش قبلی استفاده می‌کند و آن عمل در دایره عادت او قرار می‌گیرد. بدین ترتیب در وقت و انرژی او صرفه جویی می‌شود و ظرفیت ذهنی‌اش را در فعالیت‌های دیگری که باید برای آنها بیندیشد، به کار می‌گیرد و بدین ترتیب به سختی به ذخیره دانشی او افزوده می‌شود.
- ۲- علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را نیز دارند. علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آنها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند.
- ۳- «تعارف - شناخت متقابل - قرآنی»
- ما ایرانیان هنگامی که می‌خواهیم به دیگران احترام بگذاریم با آنها تعارف می‌کنیم و آن شناخت متقابل است و علاوه بر اینکه ریشه قرآنی دارد زمینه ارتباطی صمیمانه و صادقانه را فراهم می‌کند.
- ۴- در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی، زبانی حفظ و حتی تشدید می‌شود و سیاست‌هایی در همین راستا در پیش گرفته می‌شود. البته در این الگو به ناچار وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد، ضروری دانسته می‌شود.
- ۵- اگر این تلقی جهان متجدد از علم، در جوامع دیگری که روش‌های تجربی، عقلانی و وحیانی را معتبر می‌دانند، رسوخ کند تعارضاتی را در ذخیره دانشی آن جوامع پدید می‌آورد. در چنین شرایطی، ارتباط دوسویه و روبه رشد دانش عمومی و دانش علمی گسسته می‌شود؛ دانش علمی، از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم را برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.
- ۶- جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد و نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله هم تحریف می‌گردد و آرمان‌ها و ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش عقلانی معرفی می‌شود.
- ۷- علت نابرابری‌های اجتماعی از دیدگاه جامعه‌شناسان این است که مزایای اجتماعی یعنی ثروت، قدرت و دانش به صورت نابرابر میان افراد توزیع شده‌اند.
- ۸- ارسطو دو ملاک برای دسته‌بندی نظام‌های سیاسی استفاده کرده است: ۱- تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم‌گیرنده، ۲- روش تصمیم‌گیری. ارسطو از شش نوع حکومت نام برده است.
- ۹- در آن به عدالت و قسط رفتار می‌شود. فرهنگ حق دارد. به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود. قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد. تا آنجا که بتواند به ستم‌دیدگان و مستضعفان جهان یاری می‌رساند.
- ۱۰- بدین منظور، دولت به نمایندگی از جامعه موظف است نیازهای ضروری همه افراد مانند خوراک، پوشاک و مسکن را تأمین کند. در نتیجه، همه کودکان از امکانات اولیه برای پیشرفت بهره‌مند می‌شوند و می‌توانند بر اساس توانایی خود با دیگران رقابت نمایند.
- ۱۱- زیرا متفکران مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شیبه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین سبب علوم اجتماعی آنان از نوع جامعه‌شناسی تبیینی نیست.
- ۱۲- مدل رایج سیاست‌گذاری در دوره مدرن همانندسازی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آنها درپیش گرفتند. مدل سیاست‌گذاری هویتی در پسامدرن، مدل تکثرگرا بود که تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد.
- ۱۳- ۱- به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند، سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود. ۲- گروه‌های به حاشیه رانده شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.
- ۱۴- همانندسازی سیاستی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آنها در پیش گرفتند. در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد.
- ۱۵- ۱- رویکرد قشربندی عادلانه نیست، زیرا افرادی که در طبقه اجتماعی پایین متولد می‌شوند، حتی با داشتن شایستگی به‌سادگی امکان رقابت با افرادی که در طبقه اجتماعی بالا متولد می‌شوند را ندارند. ۲- رویکرد عدالت اقتصادی عادلانه نیست، زیرا در آن افراد توانمند و کوشا به اندازه استحقاقی که دارند از مزایای اجتماعی برخوردار نمی‌شوند. ۳- در رویکرد قشربندی، نقطه آغاز رقابت و در رویکرد عدالت اقتصادی، نقطه پایان رقابت عادلانه نیست. ۴- هر دو رویکرد به دلیل ناعادلانه بودن، با فطرت انسانی سازگار نیستند و در نتیجه، به شکست می‌انجامد. (ذکر دو مورد کافی است)
- ۱۶- ۱- نظام‌هایی که در آن حاکم یا حاکمان براساس اهداف و اغراض و امیال تصمیم می‌گیرند. ۲- نظام‌هایی که در آن، حاکم یا حاکمان براساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم می‌گیرند.
- ۱۷- عقلی است که برای ارزیابی و داوری درباره مناسبات و ارتباطات انسانی به کار می‌رود؛ مثلاً وضعیت عدالت، آزادی و آزادی را در مناسبات و روابط انسانی ارزیابی می‌کند.
- ۱۸- برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار مانند کنش اجتماعی، گفتار و متن به کار می‌رود. برای مثال، معنای برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود.
- ۱۹- دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از این عقل استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبندند. اصل انبساط و انقباض فلزات در علوم طبیعی، عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی با کمک این عقل درک می‌شوند.
- ۲۰- ۱- به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد. ۲- به تبیین یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آنها می‌پردازد. ۳- درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف، داوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد. ۴- درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنش‌گران سخن می‌گوید و باید‌ها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند.

۲۱- ۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۲- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و به وجود آمدن پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۳- درباره ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های درون فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داوری کند.

۴- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید.

۵- با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه‌های برون‌رفت از آن را به سوی جامعه مطلوب شناسایی می‌کند.

۲۲- این تعامل با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد. در عین حال، به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا راه‌حل ارائه دهند.

۲۳- در پایان قرن بیستم، امام خمینی(ره) در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را داشته باشد؛ یعنی هم قوانین آن عادلانه باشد و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند.

۲۴- ۱- مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین نمی‌کند اما درباره چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعه اسلامی، احکام و قواعدی را مطرح می‌کند.

۲- رفتارها و هنجارهای اجتماعی را ارزیابی و نقد می‌نماید و درباره آن‌ها داوری می‌نماید.

۳- ویژگی‌های جامعه آرمانی را مطرح می‌کند.

۴- راه برون‌رفت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب را تجویز می‌کند.

۲۵- ۱- علوم ابزاری

۲- علمی که درباره چگونگی استفاده از علوم ابزاری و اهداف، ارزش‌ها و آرمان‌های انسان صحبت می‌کنند.

۳- علمی که درباره حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند.

۴- علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده در حال و آینده آموخته شوند.

۲۶- در الگوی مطلوب قرآنی، تکثر و تنوع زبانی و نژادی و قومی، مانع وحدت و همدلی نیست. رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری نیز به دلیل پیروی از این الگو و احترامی بود که اقوام مختلف در جهان اسلام برای یکدیگر قائل بودند. برای جهان اسلام به هیچ‌وجه نگران‌کننده نبود که بزرگ‌ترین دانشمند صرف و نحو زبان عربی، یک ایرانی به نام سیبویه و مهم‌ترین حکمای جهان اسلام فارابی و ابن‌سینا هستند.

۲۷- در دوره پسامدرن، همه آنچه در دوره مدرن پدید آمده بود از جمله سیاست همانندسازی هویت، مورد نقد و بررسی قرار گرفت و به جای هویت یکسان برای همه ملت، هویت‌های خرد، محلی و فردی مورد تأکید و توجه قرار گرفت. در این دوره، تکثر، تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها مطلوب دانسته شد و هویت ملی و وحدت، ثبات و استمرار همراه با آن نامطلوب پنداشته شد.

۲۸- بیشتر کشورها دارای تنوع قومی، نژادی، زبانی و مذهبی و... بودند. در این کشورها، گروه‌های مختلفی می‌بایست در کنار هم زندگی می‌کردند. دولت‌ها در این کشورها برای تعیین هویت ملی و چگونگی توزیع مزایا و فرصت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و همچنین پاسخ‌گویی به درخواست‌ها و نیازهای اقوام و گروه‌های مختلف، ناگزیر از سیاست‌گذاری هویتی بودند تا شیوه سامان دادن به جامعه را مشخص کنند.

۲۹- در رویکرد عادلانه، مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود، اما جامعه وظیفه دارد که امکان رقابت را برای همگان فراهم کند و نقطه شروع رقابت را یکسان نماید. بدین‌منظور، دولت به نمایندگی از جامعه موظف است، نیازهای ضروری همه افراد مانند خوراک، پوشاک و مسکن را تأمین نماید. بدین ترتیب، همه کودکان از امکانات اولیه برای پیشرفت بهره‌مند می‌شوند و می‌توانند بر اساس توانایی و شایستگی خود با دیگران رقابت نمایند. دولت نیز تلاش می‌کند تا برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی تدابیری بیندیشد. مثلاً از ثروتمندان مالیات می‌گیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده می‌کند.

۳۰- طرفداران عدالت اجتماعی معتقدند هیچ‌کدام از این رویکردها عادلانه نیست. رویکرد اول عادلانه نیست، چون این واقعیت را نادیده می‌گیرد که افرادی که در طبقه اجتماعی پایین متولد می‌شوند، حتی با داشتن شایستگی و تلاش برابر با افرادی که در طبقه بالا متولد می‌شوند، به‌سادگی امکان رقابت با این افراد را ندارند. رویکرد دوم نیز عادلانه نیست، زیرا در آن حقوق افراد توانمند و کوشا، به اندازه استحقاق آنها، پرداخت نمی‌شود.

۳۱- مخالفان قشربندی گمان می‌کنند، اگر مالکیت خصوصی از بین برود، دیگر طبقه پایین نخواهیم داشت و بدین ترتیب، همگان شرایطی یکسان خواهند داشت. از نظر آنان، قشربندی اجتماعی توسط انسان‌ها پدید آمده و تداوم یا تغییر آن نیز به‌دست آن‌هاست. علاوه بر این، تأکید آنان بر معایب قشربندی نشان می‌دهد که آنان خواهان از میان برداشتن قشربندی هستند.

۳۲- در هر جامعه‌ای، برخی از افراد در طبقه بالا و برخی دیگر در طبقه پایین متولد می‌شوند. در این‌گونه موارد، نقطه شروع رقابت یکسان نیست. مثلاً کودکانی که در طبقه بالا متولد می‌شوند، نسبت به کودکانی که در طبقه پایین متولد می‌شوند، از امکانات آموزشی بهتری برخوردارند. در چنین شرایطی، یک نابرابری اجتماعی مقدمه نابرابری‌های اجتماعی بعدی می‌شود نه یک نابرابری طبیعی.

۳۳- در طول تاریخ، بسیاری از فرهنگ‌ها و جوامع، تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی را بهانه‌ای برای نابرابری‌های اجتماعی قرار داده‌اند. مثلاً میان دو جنس یا نژادهای مختلف نابرابری‌های اجتماعی ایجاد کرده‌اند.

عده‌ای در مخالفت با این نوع برخوردها، همه نابرابری‌ها را نابرابری اجتماعی می‌پندارند و همه نابرابری‌های اجتماعی را نیز مضر و مخرب می‌دانند.

۳۴- ما در مطالعه خود از جوامع غربی، نتایجی به‌دست می‌آوریم و آن را به جوامع متفاوت دیگری تعمیم می‌دهیم. برای پیش‌گیری از این خطر، ناگزیر می‌شویم سایر جوامع و فرهنگ‌ها را نیز مطالعه کنیم. اما در مطالعه سایر جوامع و فرهنگ‌ها، معنای فرهنگ‌های دیگر و ارزش‌های آن‌ها را در نمی‌یابیم زیرا آن‌ها را از منظر غربی مطالعه می‌کنیم؛ منظری که از مطالعه جوامع غربی به‌دست آمده و مطابق و متناسب با آن‌هاست. برای جلوگیری از این خطر باید بکوشیم جوامع و فرهنگ‌های دیگر را از منظر خودشان مطالعه کنیم، یعنی با رویکرد تفهیمی آن‌ها را همان‌گونه که خودشان فکر می‌کنند دریابیم.

۳۵- وقتی از الگوی علوم طبیعی و روش‌های آن برای مطالعه نظم اجتماعی استفاده می‌شود این خطر وجود دارد که دانش‌های به‌دست آمده که صرفاً محصول مطالعه جوامع غربی‌اند، به اشتباه به فرهنگ‌ها و جوامع دیگر تعمیم داده شوند؛ در مورد طبیعت ما با یک نظم جهان‌شمول مواجه هستیم و قوانین طبیعت، در همه مکان‌ها و زمان‌ها یکسان‌اند، و نتایج مطالعه ما در هر مکان و زمانی قابل تعمیم به تمامی مکان‌ها و زمان‌ها خواهد بود. ولی در مورد مطالعه و بررسی جوامع و فرهنگ‌ها این گونه نیست.

۳۶) شاید در عمل، حل برخی از تعارض‌های ارزشی و تشخیص خوب از بد دشوار است، اما آیا اگر نتوانیم تشخیص دهیم که کدام یک از دو کوهی که قلّه آن‌ها پشت ابرها پنهان است مرتفع‌تر است، بدین معناست که نمی‌توانیم تشخیص دهیم کوه از تپه خاکی بلندتر است؟ اگر نتوانیم درباره جنگی که میان دو کشور همسایه که سال‌های متوالی ادامه داشته است قضاوت کنیم که کدام مقصر و کدام یک بی‌تقصیر است، آیا نمی‌توان حکم کرد که اشغال‌گری و تجاوز قابل قبول نیست؟ آیا باید دشواری شناخت خوب و بد در پاره‌ای موارد را، بهانه‌ای برای دست کشیدن از شناخت معتبر دانست؟ و ادعا کرد که داوری عقلانی و علمی میان کنش‌های سیاسی و نظام‌های سیاسی مختلف - تشخیص خوب از بد - ناممکن است؟

۳۷) امور سیاسی، مورد تایید یا رد، انتخاب یا طرد و ستایش یا مذمت انسان‌ها قرار می‌گیرند؛ یعنی امور سیاسی خنثی نیستند، بلکه از انسان‌ها اطاعت، وفاداری، تصمیم و قضاوت می‌خواهند و هر کدام از این فعالیت‌ها می‌طلبند که آن‌ها را براساس ملاک خوبی و بدی محک بزیم و اگر چنین کاری نکنیم آن‌ها را به منزله پدیده‌های سیاسی درک نکرده‌ایم.

۳۸) کنش سیاسی و استفاده از قدرت، یا به قصد تغییر نظام و وضع سیاسی موجود صورت می‌پذیرد یا با هدف حفظ آن. اگر تمایل به حفظ وضع موجود باشد منظور آن است که از تغییر پیش‌گیری شود؛ هرگاه میل به تغییر باشد، منظور آن است که وضعیت بهتری حاصل شود.

۳۹) لیبرال دموکراسی، نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد. این نظام سیاسی، هیچ حقیقت و فضیلت فطری و جهان‌شمولی را به رسمیت نمی‌شناسد و حکومتی دنیوی و این جهانی است. این نظام سیاسی با فرهنگ جهان غرب که رویکردی دنیوی به عالم هستی دارد، سازگار است.

۴۰) ۱- فضیلت

۲- خواست و میل افراد

۳- موناشری

۴- تیرانی (استبدادی)

۵- اریستوکراسی

۶- الیگارش

۷- پولیتی (جمهوری)

۸- دموکراسی

۴۱) فارابی مدینه فاضله را جامعه‌ای الهی می‌داند که براساس سنت و قانون الهی شکل می‌گیرد. از نظر او حقیقت با اراده الهی تعیین می‌شود و با کمک عقل و وحی شناخته می‌شود. در اندیشه فارابی جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد، جوامع جاهلی هستند.

۴۲) ارسطو، حاکمیت اکثریت را در صورتی که بر مدار خواسته‌های آن‌ها باشد، دموکراسی می‌نامد؛ زیرا دموکراسی به معنای حاکمیت مردم است و در این نوع حاکمیت، مردم براساس خواسته‌ها و تمایلات خود حکومت می‌کنند.

او حکومتی را که در آن اکثریت مردم براساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند، جمهوری (پولیتی) می‌خواند. بدین ترتیب او بین حکومت جمهوری و دموکراسی تفاوت می‌گذارد.

۴۳) نظام سیاسی اگر به ارزش‌های فرهنگی جامعه وفادار بماند، با استفاده از مدیریت سیاسی خود، به بسط و توسعه فرهنگ کمک می‌کند و اگر از ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی دور شود زمینه تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد.

۴۴) نظام فرهنگی عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تعیین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را نیز تأمین می‌کند؛ اما اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تاثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را کاهش می‌دهد.

۴۵) هنگامی که کودکی را جابه‌جا می‌کنیم، او فعالیتی انجام نداده است، اما اگر از او بخواهیم فعالیت ارادی خود را مطابق اراده و میل ما انجام دهد، مثلاً از او بخواهیم با پای خودش راه برود، تنها راه، جلب تبعیت اوست. یعنی او باید بپذیرد مطابق آنچه از او می‌خواهیم عمل می‌کند؛ و به همین دلیل است که قدرت اجتماعی، بدون پذیرش و توافق دیگران پدید نمی‌آید.

۴۶) در کنار نتایج خیره‌کننده و شگرف توسعه قدرت و ثروت، پیامدهای دیگری همانند فقر، نابرابری، سرکوب، جنگ، تخریب طبیعت و ... نیز ظاهر شدند. این پیامدهای ناخواسته و ناخوشایند، واکنش‌های شدیدی برانگیخت.

نخستین واکنش به موقعیت جدید ثروت صورت گرفت و بدینی سابق به قدرت، به ثروت نیز تسری پیدا کرد. ثروت دیگر نه یک امر خنثی و مباح (نه خوب و نه بد) بلکه ریشه بسیاری از ظلم‌ها و شرارت‌ها قلمداد شد.

۴۷) در دوره اخیر و در گوشه‌ای از دنیا، برخی مدعی شدند ارزیابی‌های اخلاقی و نگاه وسیله‌ای به قدرت و ثروت، دست و پاگیر بوده و مانع توسعه و شکوفایی آن‌ها در زندگی بشر شده است. بیش از این قدرت و ثروت (دنیا) را تحقیر نکنید. لذا از آن پس قدرت و ثروت از نظارت و کنترل داورهای اخلاقی، رها شدند تا با توسعه و گسترش آن‌ها، زمینه آسایش و آرامش بشر فراهم شود.

۴۸) در یکی از اردوهای جهاد سازندگی که به خوزستان رفته بودیم، میهمان عشایر عرب زبان منطقه شدیم. از میان همه آداب میهمان‌نوازی، یکی از رسوم میزبان به ما این درس را داد که آشنایی با آداب و رسوم اقوام مختلف و آگاهی از معانی این سنت‌ها تا چه اندازه در درک متقابل و برقراری ارتباط، مهم است. ماجرا از این قرار بود که پس از هر بار نوشیدن چای، میزبان بدون درنگ دوباره استکان‌های خالی ما را پر می‌کرد. این کار آنقدر تکرار شد تا یکی از دوستان ضمن تشکر به صراحت گفت که پذیرایی به قدر کفایت انجام شده است و ما دیگر میلی به نوشیدن چای نداریم. میزبان خونگرم و میهمان‌دوست هم توضیح داد که در میان عشایر منطقه، تا زمانی که میهمان استکان خالی‌اش را به صورت وارونه در نعلبکی قرار ندهد، بدین معناست که همچنان به خوردن چای تمایل دارد و او نیز به همین علت دوباره در استکان‌های ما چای ریخته است.

۴۹) اگر محقق بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده خاص مثلاً یک فرد، یک نهاد اجتماعی یا یک فرهنگ را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصر به فرد بودن آن را نشان دهد، از این روش استفاده می‌کند. برای مثال گافمن از جامعه‌شناسانی بود که برای تحقیق درباره بیمارستان روانی به‌عنوان یک نهاد اجتماعی و اثر آن بر بیماران، ماه‌ها به‌عنوان کارمند در یک بیمارستان روانی مشغول به کار شد و از طریق مشاهده مشارکتی، به تحقیق پرداخت.

۵۰) تنوع و تکثر معانی، موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آنها می‌شود. بنابراین برای فهم کنش انسان‌ها باید به سراغ روش‌هایی رفت که این تنوع‌ها و تفاوت‌ها را در نظر می‌گیرد، این روش‌ها در مقابل «روش‌های کمی» قرار می‌گیرند که در جامعه‌شناسی تبیینی به کار می‌روند، قرار می‌گیرند و به نام «روش‌های کیفی» شناخته می‌شوند.

۵۱) ۱- فعالیت و خلاقیت کنشگران

۲- پدید آمدن خرده فرهنگ‌ها و گروه‌ها

۳- پدید آمدن معانی ذهنی و فرهنگی مختلف

- ۵۲) کنشگران فردی و جمعی هم در معانی ذهنی و هم در معانی فرهنگی، فعال و خلاقند. همین فعالیت و خلاقیت کنشگران، موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن پدید آمدن خرده فرهنگها و گروههای مختلف، درون هر جهان اجتماعی می شود.
- ۵۳) گاهی منظورمان قصد و هدف کنشگر از انجام کنش است. مثلاً ممکن است هدف دانش آموزی از درس خواندن، کشف حقیقت، افزایش معلومات، اشتغال، کسب موقعیت اجتماعی و ... باشد. گاهی منظورمان چیزی است که کنش انسان، نماد و نشانه‌ای از آن است و بر آن دلالت می کند. مثلاً درس خواندن یک دانش آموز می تواند نشان دهنده فضای رقابتی مدرسه، ارزشمند بودن سوادآموزی در جامعه، اهمیت تحصیلات برای والدین و ... باشد.
- ۵۴) ۱- رنج گریزی، احساس پوچی
۲- پرت کردن خودمان از یک ساختمان بلند برای خلاص شدن از زندگی
۳- دفاع از دین، مبارزه با ظلم
۴- شهادت یاران امام حسین (ع) در راه دین خدا
۵- دفاع از غرور ملی، میهن دوستی
۶- کشته شدن سربازان ژاپنی در جنگ با آمریکا در جنگ جهانی دوم
- ۵۵) ما فقط می توانیم قوانین طبیعت را بشناسیم و سپس با استفاده از علوم طبیعی، تا جایی که این قوانین به ما اجازه می دهند، در طبیعت و پدیده‌هایی مانند ماشین و بدن، که بر اساس قوانین طبیعی عمل می کنند، تغییراتی ایجاد نماییم و آنها را متناسب با نیازها و خواسته‌های خود کنترل کنیم.
- ۵۶) طبیعت بیرون و مستقل از ماست، ما آن را پدید نیاورده‌ایم. قبل از ما موجود بوده است. تلاش ما برای شناخت قوانین طبیعت به هیچ وجه این قوانین را تغییر نمی دهد. ما فقط می توانیم این قوانین را بشناسیم و سپس با استفاده از علوم طبیعی، تا جایی که این قوانین به ما اجازه می دهند، در طبیعت و پدیده‌هایی مانند ماشین و بدن که بر اساس قوانین طبیعی عمل می کنند، تغییراتی ایجاد نماییم و آنها را متناسب با نیازها و خواسته‌های خود کنترل کنیم.
- ۵۷) نظم اجتماعی محصول قواعد با هم زندگی کردن ماست. نظم یعنی قرار گرفتن هر پدیده‌ای در جای خود. جای پدیده‌ها را همین قواعد تعیین می کنند. نظم اجتماعی پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آنها را امکان پذیر می نماید. باعث می شود تا شما توقعات و انتظارات معینی از دیگران داشته باشید و اتفاقات غیرمنتظره شما را از همکاری با دیگران باز ندارد.
- ۵۸) ما هنگام استفاده از خودرو معمولاً به نظم میان اجزای آن توجه نمی کنیم و از چگونگی عملکرد اجزاء اطلاع دقیقی نداریم در حالی که دانشمندان با فعالیت‌های علمی گسترده، نظم و ترتیب میان این اجزا را شناخته و سپس کنترل کرده‌اند تا بتوانند از آن در ساخت خودرو استفاده نمایند. علاوه بر این آنها تلاش می کنند با استفاده از فرمول‌های ریاضی و آزمایش‌های تجربی اجزای خودرو را به شکل بهتری در کنارهم قرار دهند و نظم کامل تری را میان آنها برقرار نمایند تا خودروی بهتری بسازند.
- ۵۹) در زندگی روزمره بی نظمی بیشتر از نظم به چشم می آید؛ دانش آموزی که دیر به مدرسه می رسد یا تکلیف خود را به موقع انجام نمی دهد، راننده‌ای که در شانه‌ی خاکی جاده رانندگی می کند یا سبقت غیرمجاز می گیرد، مدیر بانکی که در پرداخت وام، آشنایان و وابستگان خود را در اولویت قرار می دهد، پزشکی که بیماران خود را در مطب منتظر می گذارد.
- ۶۰) در روز برگزاری شهرآورد، وسایل نقلیه عمومی برای رسیدن به مقصد وجود دارد، پلیس در خیابان‌ها حضور دارد، هنگام ورود به ورزشگاه، نیروی انتظامی تماشاچیان را بازرسی می کند، هواداران تیم مورد علاقه خود را تشویق می کنند، همه بازیکنان در وقت مقرر در زمین بازی حضور دارند، بازی سر ساعت تعیین شده شروع می شود، بازی طبق قواعد قبلی انجام می شود.
- ۶۱) جهان متجدد، بر اساس هویت دنیوی خود، دانش علمی را محدود و منحصر به دانش تجربی می دانست و سایر روش‌های عقلانی و وحیانی را از دایره علم بیرون می راند. اگر این تلقی جهان متجدد از علم، در جوامع دیگری که روش‌های تجربی، عقلانی و وحیانی را معتبر می دانند، رسوخ کند تعارضاتی را در ذخیره دانشی آن جوامع پدید می آورد.
- ۶۲) کسی که دارای دانش علمی است اولاً به درک عمیقی از شناخت عمومی و ذخایر علمی محیط خود می رسد؛ ثانیاً آسیب‌ها و اشکالاتی را که در شناخت عمومی و ذخایر علمی راه پیدا کرده باشد، شناسایی می کند؛ ثالثاً قدرت حراست و دفاع از حقایق موجود در شناخت عمومی را پیدا می کند.
- ۶۳) فردی را در نظر بگیرید که تصمیم می گیرد به تنهایی و بیرون از جامعه زندگی کند. چنین فردی در برخورد با موقعیت‌های بسیاری که از آنها آگاهی ندارد با مشکل مواجه می شود و نمی تواند کاری انجام دهد.
- او وقتی برای انجام عملی، فکر می کند و آگاهی لازم برای انجام آن را به دست می آورد، در صورتی که آن عمل موفقیت آمیز باشد، برای انجام آن در دفعات بعدی از همان دانش قبلی استفاده می کند و آن عمل در دایره عادت او قرار می گیرد.
- ۶۴) فرض کنید به پیشنهاد دوستی به یک میهمانی دعوت شده‌اید که کسی را نمی شناسید. در چنین موقعیتی دقت و احتیاط شما بیشتر می شود. پیش از انجام هر کاری فکر می کنید. حتی به اینکه چگونه راه بروید، چگونه حرف بزنید یا چگونه غذا بخورید، می اندیشید. در این موقعیت متوجه می شوید در راه رفتن، غذا خوردن و حرف زدن شما آگاهی‌ها و دانش‌هایی وجود دارد که به سبب عادت از نظر و توجه شما پنهان بوده است.
- ۶۵) وبر معتقد بود انسان‌ها برخلاف موجودات طبیعی، به شکل معناداری عمل می کنند. کنش اجتماعی انسان، معنادار و آگاهانه است و پدیده‌های معنادار را نمی توان همانند پدیده‌های طبیعی از طریق مشاهده مطالعه کرد. بلکه باید سعی کرد از درون، معنای کنش انسان‌ها را فهمید. این رویکرد از جامعه‌شناسی به جامعه‌شناسی تفهمی مشهور شد.
- ۶۶) نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معنا را مهم ترین ویژگی کنش اجتماعی می دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تاکید بر آگاهی و معنا مطالعه می کنند. این جامعه‌شناسان ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی ارزش و اراده را مهم می دانند ولی آنها را در امتداد آگاهی و تابع آن می بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.
- ۶۷) «آگاهی - معنا - آگاهی - معنا».
- نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معنا را مهم ترین ویژگی کنش اجتماعی می دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تاکید بر آگاهی و معنا مطالعه می کنند.
- ۶۸) قابل توضیح نبودن بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی، سبب شده کسانی که تنها روش تجربی را معتبر می دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق گریزی شوند.
- ۶۹) قابل توضیح نبودن بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی، سبب شده کسانی که تنها روش تجربی را معتبر می دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق گریزی شوند.
- ۷۰) تاکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می شود افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه ارزش‌ها و آرمان‌هایی است صرفاً آن را رعایت کنند. ماکس وبر از سلطه چنین نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آنها دارد، به قفس آهنین تعبیر می کند.

- ۷۱) زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد هم هستند، اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به ارزش‌ها و آرمان‌های خود نظم اجتماعی را تغییر دهند و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند. به هر میزان که این ارزش‌ها و آرمان‌ها والاتر و انگیزه‌ها قوی‌تر باشد، تغییر مهم‌تری رقم خواهد خورد.
- ۷۲) این علوم با شناخت طبیعت و قوانین آن، قدرت پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث طبیعی را برای انسان فراهم می‌آورد و به او در استفاده از طبیعت کمک می‌کند. علوم طبیعی و فناوری حاصل از آنها، ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت و وسیله غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی‌اند.
- ۷۳) هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینه فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند و هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران.
- ۷۴) رویکرد انتقادی برای دفاع از اراده افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها معتقد است، نباید اراده فرد یا گروهی بر فرد یا گروه دیگری تحمیل شود یا فرهنگی از گستره جغرافیایی و محدوده تاریخی خود فراتر رود و بر فرهنگ دیگری اعمال سلطه کند. (اگر چنین اتفاقی رخ دهد و اراده فرد یا گروهی سرکوب گردد، مصداق سلطه است.)
- ۷۵) زیرا امور سیاسی همواره مورد تأیید یا رد، انتخاب یا طرد، ستایش یا نکوهش انسان قرار می‌گیرند. به‌علاوه امور سیاسی همواره از انسان‌ها اطاعت، وفاداری و تصمیم می‌خواهد.
- ۷۶) فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌کنند.
- ۷۷) این دانش متناسب با معنای علم در جهان اسلام است. علوم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی استفاده می‌کند.
- عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام، در تولید دانش علمی درباره محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همه عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد.
- ۷۸) سیاست هویت می‌تواند دو چهره پیدا کنند، یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی در جوامع می‌شوند و یا گروه‌های به حاشیه رانده‌شده را به رسمیت می‌شناسد و از آن حمایت می‌کند.
- ۷۹) جامعه‌شناسی تفسیری اگرچه امور سیاسی را پدیده‌هایی معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند و ملاک و معیاری برای ارزیابی علمی آنها ارائه نمی‌دهد.
- ۸۰) زندگی اجتماعی انسان دو وجه دارد: از سویی افراد در زندگی گروهی خود با یکدیگر، جهان اجتماعی و ساختارهای آن را می‌سازند. از سوی دیگر هر جهان اجتماعی الزام‌ها و پیامدهایی دارد که زندگی انسان‌ها را متأثر می‌کند.
- ۸۱) اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست.
- ۸۲) عقل عملی واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها شناسایی می‌کند مثلاً خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد، این عقل، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.
- ۸۳) فقه شیعه در ایران همواره نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته و در قرن بیستم توانسته است نظریات لازم برای دو انقلاب اجتماعی را پدید آورد. (انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی)
- ۸۴) او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعه آرمانی سخنی نگفت.

۸۵

- مزایای اجتماعی یعنی ثروت، قدرت و دانش به‌صورت نابرابر میان افراد توزیع شده است، از این رو برخی افراد در بالای سلسله مراتب اجتماعی قرار می‌گیرند و برخی افراد در پایین آن جامعه‌شناسی تبیینی با منحصر کردن علم به علم تجربی، ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند.
- ۸۶) جامعه‌شناسی تفسیری صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند و ملاک و معیاری برای ارزیابی علمی آن‌ها ارائه نمی‌دهد. (ذکر یک مورد از هر قسمت)
- ۸۷) تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد و در عین حال به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحرانی‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا، راه‌حل ارائه دهند.
- ۸۸) ۱- به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.
۲- به تبیین، یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آنها می‌پردازد.
۳- دربارهٔ هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف دآوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد.
۴- دربارهٔ هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید‌ها و نباید‌هایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند.
- ۸۹) رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری به دلیل پیروی از این الگو (الگوی تعارف) و احترامی بود که اقوام مختلف در جهان اسلام برای یکدیگر قائل بودند.
- ۹۰) جامعه‌شناسی تبیینی با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند؛ از این رو با ارزش‌زدایی و معنازدایی از قدرت، آن را به‌عنوان یک پدیده خنثی و فاقد معنا مطالعه می‌کند.

۹۱) (۱)

جامعه‌شناسی خرد	جامعه‌شناسی کلان
۱- علم شناخت «کنش اجتماعی» است.	۱- علم شناخت «ساختار اجتماعی» است.
۲- علاوه بر کنش اجتماعی، سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را نیز مطالعه می‌کند.	۲- علاوه بر ساختار اجتماعی، سایر پدیده‌های اجتماعی کلان را نیز مطالعه می‌کند.

- ۹۲) امام خمینی (ره) در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را داشته باشد، یعنی هم قوانین آن عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند.
- ۹۳) بی‌شک به حاشیه راندن و حذف هویت‌های انسانی و فرهنگی ناپسند و مخالفت با این امر ناپسند و مبارزه با آن، ارزشمند است. اما این سکه روی دیگری هم دارد. گاهی تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها و اصالت بخشیدن به آن به‌معنای انکار اشتراک و وحدت انسان‌هاست و فرصت گفت‌وگو و معارفه انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد.

- ۹۴) سیاست هویت می‌تواند دو چهره پیدا کند: ۱- یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود. ۲- یا گروه‌های به حاشیه رانده شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.
- ۹۵) دولت به نمایندگی از جامعه موظف است، نیازهای ضروری همه افراد مانند خوراک، پوشاک و مسکن را تأمین نماید. بدین ترتیب، همه کودکان از امکانات اولیه برای پیشرفت بهره‌مند می‌شوند و می‌توانند بر اساس توانایی و شایستگی خود با دیگران رقابت نمایند. دولت باید تلاش کند تا برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی تدابیری بیندیشد. مثلاً از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند.
- ۹۶) گزینه «ب»
- «دخالت دولت، برای کنترل بازار لازم است و باید به آن اعتماد کرد: جامعه‌شناسان موافق قشربندی اجتماعی با رهاسازی مطلق و با کنترل مطلق مخالفت هستند». جامعه‌شناسان عدالت‌گرا معتقدند: «رویکرد مخالفان قشربندی عادلانه نیست، زیرا در آن حقوق افراد توانمند و کوشا به اندازه استحقاق آنها، پرداخت نمی‌شود»: موافقان قشربندی اجتماعی
- ۹۷) گزینه «پ»
- ۹۸) در «مطالعه موردی»، اگر محققی بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی خاص مثلاً یک فرد یا یک نهاد و ... را بررسی کند، از این روش استفاده می‌کند.
- ۹۹) روش مطالعه جامعه، همان روشی است که در مطالعه طبیعت به کار گرفته می‌شود. همان‌طور که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت امکان پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان‌ها فراهم می‌کند، جامعه‌شناسی نیز با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد؛ لذا در این رویکرد هدف جامعه‌شناسی نیز همانند هدف علوم طبیعی است.
- ۱۰۰) گزینه «پ»، این جملات از دیدگاه‌های جامعه‌شناسی تبیینی است.
- ۱۰۱) عقل عملی واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها شناسایی می‌کند، مثلاً خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناساند، این عقل، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.
- ۱۰۲) فقه شیعه در ایران همواره نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته و در قرن بیستم توانسته است نظریات لازم برای دو انقلاب اجتماعی را پدید آورد. (انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی)
- ۱۰۳) او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعه آرمانی سخنی نگفت.
- ۱۰۴) بر محور علم سازمان یافته باشد - جامعه آرمانی موردنظر فارابی است - علم در آن به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلانی و وحیانی را نیز دربرمی‌گیرد.
- ۱۰۵) ویر هنوز علم را به علم تجربی محدود می‌دانست و معتقد بود آنچه جامعه‌شناسان از مطالعه پدیده‌ها می‌فهمند باید با روش تجربی اثبات شود وگرنه ارزش علمی ندارد.
- ۱۰۶) ۱) به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود.
۲) گروه‌های به حاشیه رانده شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.
- ۱۰۷) جامعه‌شناسی تبیینی با منحصر کردن علم به علم تجربی، ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند. و جامعه‌شناسی تفسیری صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند و ملاک و معیاری برای ارزیابی علمی آن‌ها ارائه نمی‌دهد.
- ۱۰۸) الف) قدرتی که بدون استفاده از تهدید - با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید.
ب) به شکل پنهان - از طریق نفوذ فرهنگی
ج) قدرت سخت
د) مطابق قانون و حکم الهی - مطابق یک نظام عقیدتی و ارزشی
- ۱۰۹)
- الف) هرگاه موجودی بتواند کاری را با آگاهی و اراده خود انجام دهد، دارای قدرت است.
- ب) اگر انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران تأثیر بگذارد و اراده و کار ارادی آنان را به خدمت بگیرد، قدرت اجتماعی پیدا می‌شود.
- پ) قدرتی است که از طریق ابزارهای خشن و زور و به طور آشکار توسط نهادهای نظامی اعمال می‌شود. در گذشته این قدرت سخت کشورها بود که موجب سلطه سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد.
- ت) قدرتی است که به شکل پنهان و از طریق نفوذ فرهنگی با ابزارهایی مانند رسانه و نهادهای آموزشی پیاده می‌شود. امروز این قدرت نرم است که سبب نفوذ از درون و استیلای فرهنگی می‌شود.
- ث) هر جهان اجتماعی به تناسب، هویت و فرهنگ خود، آرمان‌ها و ارزش‌های ویژه‌ای دارد و نمی‌تواند بدون سیاستی مناسب به ارزش‌ها و آرمان‌های خود دست یابد. مجموعه ساز و کارهایی که برای سیاست‌های جهان اجتماعی وجود دارد، نظام سیاسی را شکل می‌دهد.
- ۱۱۰)
- الف) رکود اراده‌ها
ب) افول معانی
- ۱۱۱)
- الف) رویکرد تفسیری
ب) قوم‌نگاری
- ۱۱۲)
- الف) عقل عملی
ب) عقل نظری

۱۱۳

الف) هویت زدایی

ب) جلب تبعیت

پ) نابرابری‌های طبیعی

ت) همانندسازی

۱۱۴

الف) نیازمند دسترسی به معنای ذهنی و معنای فرهنگی است.

ب) سلطه‌ای که به شیوه فرهنگی اعمال می‌شود.

پ) دانشی است که می‌خواهد از وضعیت موجود انتقاد کند، و می‌خواهد برای عبور از وضعیت موجود و وضعیت مطلوب راه‌حل ارائه کند. (یک مورد کافی است)

ت) تفاوت‌های یکدیگر را درک می‌کنند، به آن‌ها احترام می‌گذارند و هم اشتراکاتی را ایجاد می‌کند و به بهتر شدن روابطشان منجر می‌شود.

۱۱۵

الف) هدف جامعه‌شناسی تبیینی

ب) موضوع جامعه‌شناسی تبیینی

۱۱۶

الف) ارزش‌زدایی

ب) خلاقیت‌زدایی

۱۱۷

الف) (ب) مقبول - غیرمشروع

ب) (د) تفاوت‌های اسمی

پ) (ج) هویت

ت) (الف) عقل ابزاری

ث) (ب) علم فقه

۱۱۸

الف) موضوع جامعه‌شناسی انتقادی

ب) هدف جامعه‌شناسی انتقادی

۱۱۹

الف) مدل تکثرگرا

ب) مدل همانندسازی

۱۲۰

الف) مدینه فاسقه

ب) مدینه ضاله

۱۲۱

الف) عقل خاص

ب) عقل نظری